

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормальна анатомія людини

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 227. Фізична терапія, ерготерапія

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури і
спорту

Протокол N 1 від “___” серпня 2020 р.

Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Нормальна анатомія людини
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Викладач (-і)	Остап'як Зеновій Миколайович
Контактний телефон викладача	0965782295
E-mail викладача	
Формат дисципліни	Лекційні, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	9 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Вівторок 15.30

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Нормальна анатомія людини» спрямована на формування у майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії науково обґрунтованих знань будови організму людини як об'єкта їх майбутньої діяльності та необхідними практичними навичками. У результаті проходження дисципліни студенти вивчають зовнішні форми і внутрішню будову організму людини, його систем і органів та з'ясовують закономірності будови органів у зв'язку з їхньою функцією; аналізують зміни будови організму людини в процесі онтогенезу та під впливом фізичних навантажень. Програма дисципліни передбачає також вивчення основ конституційної морфології та засвоєння основних методів оцінювання рівня фізичного розвитку та соматотипу людини.

3. Мета та цілі курсу

дати студентам ґрунтовні знання з нормальної системної анатомії людини, а саме знання про форму, положення, зовнішню та внутрішню будову органів у зв'язку з виконуваними функціями, походження та розвиток органів, систем і організму людини в цілому і навчити застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

Знати:

а) форму та будову органів, об'єднаних у системи:

- форму і будову кісток (systema skeletale);
- з'єднань кісток (systema articulare);
- м'язи (systema musculare);
- нутрощі (systema digestorium, respiratorium, urinarium, genitalia);
- центральну та периферійну нервову систему (у тому числі автономний відділ периферійної нервової систем (systema nervorum);
- органи внутрішньої секреції (glandulae endocrinae);
- органи та утвори імунної системи;
- лімфоїдну систему (systema lymphoideum);
- органи чуття (systema sensuum);
- загальний покрив (integumentum commune);
- серцево-судинна (systema cardiovasculare);

б) взаємне розміщення органів, судин, нервів у різних ділянках тіла, що має велике значення для хірургії;

в) вікові та статеві аспекти анатомічних особливостей індивідуального розвитку людини на різних етапах онтогенезу;

г) закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіантів мінливості органів, вад розвитку.

Вміти:

- демонструвати і описувати анатомічну будову органів, систем органів людини;
- визначати на анатомічних препаратах топографо-анатомічні взаємовідносини органів і

систем органів людини;

- вмiти оцiнювати вiковi, статевi та iндивiдуальнi особливостi будови органiв людини;
- вмiти оцiнювати вплив соцiальних умов та працi на розвиток i будову органiзму людини;
- вмiти застосовувати латинськi анатомiчнi термiни та iх українськi еквiваленти вiдповiдно до вимог мiжнародної анатомiчної номенклатури

4. Компетентностi

ЗК 01. Знання та розумiння предметної облacтi та розумiння професiйної дiяльностi.

ЗК 03. Навички мiжособистiсної взаємодiї.

ЗК 06. Здатнiсть спiлкуватися державною мовою як усно, так i письмово.

ЗК 07. Здатнiсть спiлкуватися iноземною мовою.

ЗК 11. Здатнiсть вчитися i оволодiвати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатнiсть застосовувати знання у практичних ситуацiях.

ЗК 15. Здатнiсть зберiгати та примножувати моральнi, культурнi, науковi цiнностi i досягнення суспiльства на основi розумiння iсторiї та закономірностей розвитку предметної облacтi, її мiсця у загальнiй системi знань про природу i суспiльство та у розвитку суспiльства, технiки i технологiї, використовувати рiзнi види та форми рухової активностi для активного вiдпочинку та ведення здорового способу життя. Спецiальнi (фаховi, предметнi) компетентностi

СК 02. Здатнiсть аналізувати будову, нормальний та iндивiдуальний розвиток людського органiзму та його руховi функцiї.

СК 03. Здатнiсть трактувати патологiчнi процеси та порушення i застосовувати для їх корекцiї придатнi засоби фiзичної терапiї, ерготерапiї.

СК 04. Здатнiсть враховувати медичнi, психолого-педагогiчнi, соцiальнi аспекти у практицi фiзичної терапiї, ерготерапiї.

СК 11. Здатнiсть адаптовувати свою поточну практичну дiяльнiсть до змiнних умов.

СК 12. Здатнiсть надавати долiкарську допомогу пiд час виникнення невідкладних станiв.

5. Результати навчання

ПРН 02. Спiлкуватися усно та письмово українською та iноземною мовами у професiйному середовищi, володiти фаховою термiнологiєю та професiйним дискурсом, дотримуватися етики дiлового спiлкування; складати документи, у тому числi iноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну технiку; знаходити iнформацiю з рiзних джерел; аналізувати вiтчизнянi та зарубiжнi джерела iнформацiї, необхідної для виконання професiйних завдань та прийняття професiйних рiшень.

ПРН 04. Застосовувати у професiйнiй дiяльностi знання бiологiчних, медичних, педагогiчних та психосоцiальних аспектів фiзичної терапiї та ерготерапiї.

ПРН 05. Надавати долiкарську допомогу при невідкладних станах та патологiчних процесах в органiзмi; вибирати оптимальнi методи та засоби збереження життя.

ПРН 06. Застосовувати методи й iнструменти визначення та вимiрювання структурних змiн та порушених функцiй органiзму, активностi та участi (додаток 3), трактувати отриману iнформацiю.

ПРН 07. Трактувати iнформацiю про наявнi у пацiєнта/клiєнта порушення за Мiжнародною класифiкацiєю функцiонування, обмеження життєдiяльностi та здоров'я (МКФ) та Мiжнародною класифiкацiєю функцiонування, обмеження життєдiяльностi та здоров'я дiтей та пiдлiткiв (МКФ ДП).

ПРН 08. Дiяти згiдно з нормативно-правовими вимогами та нормами професiйної етики.

ПРН 18. Оцiнювати себе критично, засвоювати нову фахову iнформацiю, поглиблювати знання за допомогою самоосвiти, оцiнювати й представляти власний досвiд, аналізувати й застосовувати досвiд колег.

6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття				Загальна кількість годин	
Лекційні заняття				30	
семінарські заняття / практичні / лабораторні				60	
самостійна робота				180	
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1,2	227 Фізична терапія, ерготерапія			1	Н
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до анатомії людини. Загальна частина	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	1-6,12, 13	Знати: анатомія людини як наука. Місце анатомії в системі біологічних наук. Класифікація анатомічних наук. Описовий, функціональний, віковий, еволюційний методи дослідження. Основні прижиттєві та посмертні методи дослідження в анатомії. Сучасні методи анатомічних досліджень. Предмет вивчення системної анатомії та складові розділи. Роль курсу анатомії в підготовці фахівця з фізичної терапії та ерготерапії. Етапи розвитку анатомічних знань. Українська школа анатомії. Поняття норми та аномалії. Визначення понять «орган», «система органів», «апарат», «сома», «нутроці» та організм як ціле. Частина тіла людини. Анатомічні площини, осі та лінії, які уявно можна провести через тіло людини. Анатомічна номенклатура. 1 4 8	5 балів	Згідно розкладу
Тема 2. Скелет та його сполучення (Остеологія і артрологія)		1-5, 7,13	Знати: скелет як частина опорно-рухового апарату. Функції скелету. Загальна будова скелету. Кістка як орган. Будова довгої трубчастої кістки. Будова хряща. Хімічний склад кістки. Щільна та губчаста речовина та їх значення. Будова остеона. Загальні принципи організації кісток. Класифікація кісток. Будова та функції окістя. Ріст, розвиток і вікові	5 балів	

		<p>особливості кісток. Вплив фізичного навантаження на ріст та розвиток кісток. Точки окостеніння.</p> <p>Скелет тулуба. Функції та загальна будова хребта, відділи хребта. Загальна будова хребців. Особливості будови хребців шийного, грудного, поперекового відділів хребта. Будова крижової кістки. Будова куприка. Будова і функції грудної клітки. Будова груднини. Ребра, групи ребер, особливості їх будови. Конституційні особливості грудної клітини.</p> <p>Скелет голови (череп). Значення черепа. Відділи черепа. Топографія черепа. Дах (склепіння) і основа мозкового черепа. Отвори на черепі та їх призначення. Класифікація кісток черепа. Парні та непарні кістки мозкового відділу черепа, їх будова. Парні та непарні кістки лицевого відділу черепа, їх будова. Порожнини лицевого черепа, очні ямки. Ротова, носова порожнини і пов'язані з ними повітряносні пазухи. Вікові та статеві особливості черепа.</p> <p>Відділи скелету верхньої кінцівки. Будова кісток пояса верхніх кінцівок. Кістки вільної верхньої кінцівки. Будова плечової кістки, променевої та ліктьової кісток. Кістки кисті. Кістки зап'ястка, п'ястка та фаланги пальців. Відділи скелету нижньої кінцівки. Кістки пояса нижніх кінцівок. Будова клубової, лобкової і сідничної кісток. Відділи таза та межа між ними. Статеві відмінності таза. Кістки вільної нижньої кінцівки. Будова стегнової, велико- і маломілкової кісток. Відділи стопи та кількість кісток в них. Будова плесно, заплесно і флангів пальців. Стопа в цілому. Склепіння стопи. Онтогенез, вікові та статеві особливості скелета кінцівок.</p> <p>Типи з'єднання кісток. Види з'єднання кісток. Будова суглоба. Види суглобів залежно від кількості осей, від форми суглобових поверхонь, від кількості суглобових поверхонь. Допоміжні елементи суглобів.</p>		
--	--	--	--	--

	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		6 8 20		
Тема 3. М'язова система (Міологія)		1-5, 9, 13	<p>Знати: м'язи – активна частина опорно-рухового апарату тіла. М'яз як орган, його складові частини. Класифікація м'язів. Функції скелетних м'язів. Будова скелетних м'язів. Допоміжний апарат м'язів. Вплив фізичного навантаження на структуру та функції м'язів. Робоча гіпертрофія м'язів. М'язова атрофія. Причини. Механізми її розвитку. Вікові особливості м'язової системи.</p> <p>Групи м'язів голови та шиї. Загальна характеристика м'язів лица, їх значення. Топографія та функції мимічних м'язів. Особливості жувальних м'язів, їх топографія і функції. Фасції голови. Поверхневі бічні м'язи шиї. Надпід'язикові поверхневі м'язи шиї. Підпід'язикові поверхневі м'язи шиї. Глибокі бічні і присередні м'язи шиї. Фасції шиї.</p> <p>Групи м'язів тулуба. Групи м'язів спини. Топографія, класифікація і функції поверхневих м'язів спини. Групи глибоких м'язів спини, їх топографія і функції. Фасції спини. Групи м'язів грудної клітки. Топографія і функції поверхневих м'язів грудної клітки. Глибокі м'язи грудей. Частини й отвори діафрагми, її рухи та значення для функції дихання. Дихальні м'язи. Фасції грудної клітки. Групи м'язів живота, місця їх кріплення та функції. М'язи, що утворюють черевний прес. Фасції живота. Топографія білої лінії, піхви прямого м'язу живота та пахвинного каналу.</p> <p>Групи м'язів верхньої кінцівки. М'язи плечового пояса, їх кріплення і функції. Передні та задні м'язи плеча, місця початку і прикріплення, функції. Поверхневі і глибокі передні м'язи передпліччя. Поверхневі та глибокі м'язи передпліччя задньої групи, їх кріплення і функції. М'язи підвищення великого пальця кисті. М'язи підвищення мізинця. М'язи долонної</p>	5 балів	

	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		западни (середня група). Фасції верхньої кінцівки. Групи м'язів нижньої кінцівки. Внутрішні м'язи тазового пояса, їх кріплення і функції. Зовнішні м'язи тазового пояса, їх кріплення і функції. М'язи стегна передньої та задньої груп, місця кріплення, функції. М'язи стегна присередньої групи, місця їх початку і прикріплення, функції. М'язи гомілки передньої та бічної груп, місця кріплення, функції. Поверхневі і глибокі м'язи гомілки задньої групи, місця їх початку і прикріплення, функції. Тильні та підшвові м'язи стопи. Фасції нижньої кінцівки.		
Тема 4. Морфологічні прояви адаптації опорно-рухового апарату до фізичних навантажень	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	1,6	Знати: основи поняття про адаптацію організму до фізичних навантажень; морфологічні прояви до фізичних навантажень; адаптації органів до посиленої діяльності: прискорена регенерація, гіпертрофія та її види, гіперплазія; зміни в будові кісток і їхніх з'єднань під впливом фізичних навантажень; зміни в будові скелетних м'язів під впливом фізичних навантажень: механізм розвитку робочої гіпертрофії м'язів; відмінності у м'язовій системі при дії статичних і динамічних навантажень		
Тема 5. Нутроці (Спланхнологія)	Лекції Лабораторна	1-5, 9,13	Знати: загальну будову внутрішніх органів, поділ їх на системи, закономірність їх будови, слизові оболонки, залози, м'язові оболонки, серозний покрив. Серозні порожнини тіла і їх розвиток. Топографія внутрішніх органів.		

	робота Самостійна робота		10			
Тема 6. Система органів травлення	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	1-5, 9,13	Знати: загальну характеристику травної системи. Розвиток травного апарату в ембріогенезі. Значення травної системи. Будова стінки травної трубки. Будова ротової порожнини. Частини язика і його м'язи. Сосочки язика. Слинні залози, топографія протоків. Молочні і постійні зуби. Будова зуба, їх диференціювання. Будова зівя і глотки. Мигдалики, їх кількість, топографія та будова. Будова й топографія стравоходу. Топографія шлунка. Оболонки стінки шлунка. Залози шлунка. Відділи тонкої кишки, її функції. Оболонки стінки тонкої кишки. Особливості будови слизової оболонки тонкої кишки. Відділи товстої кишки, її функції. Оболонки стінки товстої кишки. Функціональне значення різних відділів шлунково-кишкового тракту. Очеревина, її значення. Брижі, чепці. Підшлункова залоза, топографія, будова, особливості її структури у зв'язку з подвійною функцією. Топографія і будова печінки. Функції печінки. Жовчні протоки і жовчний міхур. Особливості кровоносної системи печінки. 2 4	16		
Тема 7. Система органів дихання		1-5, 11,13	Знати: розвиток дихальної системи в ембріогенезі. Значення дихального апарату. Відділи дихального апарату. Будова носової порожнини, носової раковини і носові ходи. Приносіві пазухи. Топографія, значення та будова гортані. Порожнина гортані, її відділи. Гортань як орган голосоутворення. Будова стінки трахеї, її топографія. Бронхіальне дерево. Легені, їх топографія, частини, поверхні, корінь і ворота. Бронхолегеневий сегмент, їх кількість. Ацинус, його склад і значення. Листки плеври, плевральна порожнина. Середостіння: органи, що складають переднє і заднє середостіння. Вікові особливості			

	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		органів дихання. Вплив фізичного навантаження і тренування на розвиток дихальної системи. 2 4 16		
Тема 8. Органи сечо-статевої системи	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	1-5, 12,13	Знати: розвиток в ембріогенезі і загальна характеристика. Значення органів виділення. Нирки, форма, положення, зовнішня будова. Фіксуєчий апарат нирки. Капсули нирок. Коркова і мозкова речовина нирки, їх склад. Будова і функції нефрона. Особливості кровообігу нирок. Юкстагломерулярний апарат (ЮГА) нирок, його значення. Довжина, положення і частини сечоводу. Будова стінки сечовода. Сечовий міхур, його топографія, функції, частини і будова стінки. Сечовник і сфінктери, їх будова, значення. Чоловічі статеві органи. Розвиток яєчка. Сім'явивідні протоки, сім'яний канатик. Передміхурова залоза (простата) і сім'яні міхурці. Сечостатевий канал і печеристі тіла. Вікові особливості чоловічої статевої системи. Аномалії розвитку чоловічих статевих органів. Жіночі статеві органи, їх ембріогенез та загальна характеристика. Яєчник, маточні труби, матка, їх будова, відношення до очеревини і зв'язки. Вікові та циклічні особливості. Будова жіночої статевої системи. Плацента, аномалії розвитку жіночих статевих органів. Молочна залоза. Область промежини. Тазова і сечостатева діафрагми. Жіноча і чоловіча промежини, їх будова та топографія.		
Тема 9. Серцево-судинна система		1-5, 12,13	Знати: розвиток серцево-судинної системи в ембріогенезі. Значення серцево-судинної системи. Топографія серця, його форма і зовнішня будова.		

	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		<p>Камери та клапани серця, їх значення. Оболонки стінки серця. Будова та значення провідної системи серця. Коронарне коло кровообігу. Навколосерцева сумка. Топографія серця у зв'язку з вертикальним положенням тіла.</p> <p>Кола кровообігу. Їх значення. Мікроциркуляторні русла. Артерії, вени, капіляри: будова їх стінок. Рефлексогенні зони. Закономірності розміщення та розгалуження судин. Значення анастомозів і колатерального кровообігу. Артеріальна судинна система. Топографія і розгалуження судин, які кровопостачають шию і голову. Артерії верхньої кінцівки, розгалуження. Грудна частина аорти. Топографія, її основні гілки. Черевна частина аорти, її топографія, її гілки. Артерії нижньої кінцівки. Система верхньої порожнистої вени, її топографія, утворення. Півнепарна і парна вени, їх топографія, утворення. Система нижньої порожнистої вени, її топографія, утворення. Ворітна вена, її топографія і значення.</p> <p>2 6 18</p>		
Тема 10. Лімфатична система	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		<p>Знати: значення лімфатичної системи. Склад лімфи. Лімфатичні капіляри, судини і протоки. Будова лімфатичних вузлів і їх функція. Топографія основних елементів лімфатичної системи. Роль лімфатичної системи при поширенні інфекції в організмі. Виличкова залоза (тімус). Лімфатичні регіональні скупчення. Селезінка, її будова і функція.</p> <p>1 2 8</p>		
Тема 11. Ендокринна система		1-3, 7,13	<p>Знати : будову і функції органів внутрішньої секреції. Вікові особливості. Значення ендокринних залоз в обміні речовин і розвитку організму. Поняття про гіпо- і гіперфункцію. Епіфіз (шишкоподібне</p>		

	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота		тіло) і гіпофіз. Їх форма, будова і топографія. Щитоподібна та паращитоподібна залози, їх топографія, будова і функції. Хромафінна система органів: надниркові залози і параганглії, їх будова і значення, інтерреналові залози. Ендокринні острівці підшлункової залози. Ендокринна частина статевих залоз внутрішньої секреції.		
Тема 12. Нервова система		1-5, 8,13	Знати: значення нервової системи та її загальна характеристика. Відділи нервової системи. Ембріогенез нервової системи. Будова нервової тканини. Сіра і біла речовини мозку. Будова і класифікація нейронів та гліальних клітин, їх функції. Спинний мозок. Топографія спинного мозку, його сегментарна будова та відділи. Зовнішня будова спинного мозку. Потовщення спинного мозку. Внутрішня будова спинного мозку. Будова сегменту. Оболонки спинного мозку. Корінці спинного мозку. Висхідні провідні шляхи спинного мозку. Низхідні провідні шляхи спинного мозку. Рефлекторна дуга, передача нервових імпульсів в синапсах. Значення периферійного відділу нервової системи. Будова спинномозкового нерва. Будова спинномозкового ганглію. Гілки спинномозкових нервів. Кількість спинномозкових нервів, їх топографія. Утворення шийного сплетення, його гілки, ділянки іннервації. Утворення плечового сплетення, його гілки, ділянки іннервації. Нерви грудного відділу спинного мозку, іннервація. Утворення поперекового сплетення, його гілки, ділянки іннервації. Утворення крижового і куприкового сплетень, їх гілки, ділянки іннервації. Головний мозок. Відділи головного мозку, їх функціональне значення. Ембріогенез головного мозку. Шлуночки головного мозку.		

			<p>Оболонки головного мозку. Будова стовбура мозку. Функції. Зовнішня будова і топографія довгастого мозку. Внутрішня будова довгастого мозку. Ядра і центри, провідні шляхи. Топографія моста мозку, зовнішня і внутрішня будова, його функції. Топографія мозочка і його функції. Зовнішня і внутрішня будова. Топографія і функції середнього мозку. Зовнішня будова, частини середнього мозку та їх внутрішня будова. Четвертий шлуночок мозку. Водопровід мозку. Топографія проміжного мозку. Відділи та функції проміжного мозку. Внутрішня і зовнішня будова гіпоталамусу, таламусу, метаталамусу та епіталамусу. Кінцевий мозок. Сіра і біла речовини півкуль. Базальні ганглії, їх будова та функції. Будова кори головного мозку. Цитоархітектоніка кори. Частки півкуль та основні борозни і закрутки півкуль. Будова мозолистого тіла. Зональне розподілення функцій кори головного мозку. Пірамідні (корково-ядерні та корковоспинномозкові шляхи). Екстрапірамідна система. Будова бічних шлуночків. Лімбічна система. Черепні нерви, їх кількість, походження, склад волокон, місця виходу від мозку і виходу з черепу та зони іннервації. Функції вегетативної нервової системи (ВНС). Рефлекторна дуга автономної нервової системи. Центральний відділ симпатичної вегетативної нервової системи. Симпатичний стовбур, вузли, нерви і сплетення. Центральний відділ парасимпатичної вегетативної нервової системи. Периферичний відділ вегетативної нервової системи. Прегангліонарні і постгангліонарні волокна. Вищі підкоркові центри ВНС.</p>		
	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	4 10 20			
Тема 13 Аналізатори і органи чуття		1-5, 9,13	Знати: значення органів чуття як периферичної частини аналізаторів. Розвиток органів чуття.		

			<p>Шкіряний та руховий аналізатори. Розвиток та будова шкіри; її придатки і похідні. Капілярні візерунки. Особливості пігментації шкіри. Волосся і нігті. Шкірні залози. Іннервація шкіри, її рецептори. Пропріорецептори. Провідниковий і центральний відділи шкіряного і рухового аналізаторів.</p> <p>Зоровий аналізатор. Онтогенез органу зору. Очне яблуко, оболонки, камери. Сітківка, її будова. Ядро очного яблука і світлозаломлювальний апарат ока. Провідний і центральний відділи зорового аналізатора. Структурно-функціональні особливості акомодацийного апарату ока людини. Близько- і далекозорість. Вікові особливості ока. Допоміжний апарат ока.</p> <p>Слуховий і присінковий аналізатори. Зовнішнє вухо. Середнє вухо. Внутрішнє вухо, кістковий та перетинчастий лабіринти. Кортієв орган. Провідний і центральний відділи слухового і присінкового аналізаторів.</p> <p>Смаковий і нюховий аналізатори. Орган смаку. Смакові горбочки, їх будова та розміщення. Провідні шляхи і центри аналізатора смаку. Орган нюху. Специфічні клітини в слизовій оболонці нюхової частини, тракти, трикутники. Провідні шляхи і центри аналізатора нюху.</p>		
	Лекції Лабораторна робота Самостійна робота	1 4 12			

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання знань студентів з кожної навчальної дисципліни включає поточний, модульний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» — 5, «добре» — 4, «задовільно» — 3, «незадовільно» — 2), отримані студентами, виставляються в академічних журналах.
Лабораторні заняття	Відповідь студента на лабораторному занятті оцінюється за 4-бальною системою: 5 балів – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить

	<p>додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.</p> <p>4 бали – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.</p> <p>3 бали – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.</p> <p>2 бали – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання програмових вимог і кількість балів не менше 26.</p>
<p>Екзамен</p>	<p>Проведення та оцінювання іспиту</p> <p>Іспит з дисципліни - це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):</p> <ul style="list-style-type: none"> - рівень теоретичних знань; - розвиток творчого мислення; - навички самостійної роботи; - компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань. <p>Для проведення сесії встановлюється розклад, із зазначенням конкретних дат складання іспитів. Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.</p> <p>Екзаменаційні білети включають три питання або тестовий контроль.</p> <p>Студент на лабораторних (практичних) заняттях за семестр може максимально набрати 50 балів і 50 балів на іспиті.</p> <p>Після 1 семестру екзамен проводиться з 1-4 тем, після 2 семестру – з 5-13-ї</p>
<p>8. Політика курсу</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. – Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю; – Студент має брати активну участь на практичних заняттях; – Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях; – Студент повинен відпрацювати будь-яке пропущене заняття чи вид контролю; – Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань. 	

- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю, студент отримає «0» балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

9. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Анатомія людини / В.Г. Черкасов, С.Ю. Кравчук. Вінниця : Нова книга, 2011. 640 с. (навчально-методичний посібник)
 2. Анатомія людини : підручник / І.Я Коцан, В.О. Гринчук, В.Х. Велемєць [та ін.]. Луцьк : Волин. НУ імені Лесі Українки, 2010. 890 с.
 3. Музика Ф.В., Гриньків М.Я., Куцериб Т.М. Анатомія людини : навч. посіб. Львів: ЛДУФК, 2014. 359 с.
 4. Черкасов В.Г., Хмара Т.В., Макар Б.Г., Проняев Д.В. Анатомія людини. Чернівці: Мед. університет, 2012. 462 с. (підручник).
 5. Функціональна анатомія / За ред. Я. І. Федонюка, Б. М. Мицкана. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2007. 552 с.
- Допоміжна.
6. Черкасов В.Г., Гумінський Ю.Й., Черкасов Е.В. Історія анатомія (хронологія розвитку та видатні анатоми).

INTERNET – ресурси (Основні Web-сторінки в INTERNET)

7. www.anatom.in.ua
8. <http://belkontakt.ru/bioligiya/70-anatoviya-cheloveka-pod-red-privesa-mg.gtml> Привес М.Г. Анатомия человека / Привес М.Г., Лысенков Н.К., Бушкович В.И. - СПб.: Гиппократ, 2002. 704 с.
9. <http://meduniver.com/Medical/Anatom/> Анатомія людини в малюнках
10. http://www.med-edu.ru/basic-science/anatom/acland_anatomy Атлас з анатомії людини Acland's
11. http://www.ulsu.ru/com/faculties/fmed/humananatomy/anatomicum/education_resources/ Учні анатомічні ресурси
12. <http://www.ulsu.ru/com/faculties/fmed/humananatomy/anatomicum/anatsociety/> Наукові журнали з анатомії та антропології іноземними та російською мовами
13. <https://d-learn.pnu.edu.ua/> нормальна анатомія людини (дист.)

Викладач: _____ З.М.Остап'як